

Kitaabka Daanyeel - Lambar Afartan iyo Afar

Daahfuridda Aasaasyadii Lumay: Xaqiiqooyinka Nebinimo ee William Miller iyo Maalmihii Ugu Dambeeyey ee Adventism-ka

Jeff Pippenger
2024-01-08

Xaqiiqooyinkii aasaasiga ahaa ee William Miller waa la daboolay afartii jiil ee Adventism-ka. Soo celinta xaqiiqooyinkaas aasaasiga ah waxaa lagu muujiyey riyadiisii labaad, waxaana si isdaba-joog ah loogu aqoonsaday Kitaabka Quduuska ah iyo Ruuxa Waxsii-sheegidda inay tahay shaqada ay tahay in dadka Ilaah ee maalmaha ugu dambeeya ay gutaan. Riyadii Miller waxay tilmaamaysaa in marka ninka buraashka wasakhda leh uu jawharadaha soo celiyo, ay u iftiimi doonaan toban jeer ka sii dhalaal badan qorraxda.

Qaab-dhismeedka Miller wuxuu ku dhisnaa garashada labada awoodood ee baabbi'inta keena, kuwaas oo ah heethennimada oo ay ku xigto baabtiisnimada papal-ka; markhaatiga rasuul Bawlos ee cutubka labaad ee Tesaloniika ayaana Miller u noqday barroosinka qaab-dhismeedkiisa. Halkaas Bawlos wuxuu ku caddeeyey in Roomaankii heethenka ahaa uu ka celinayey papalnimada inay talada qabsato, ilaa Roomaankii heethenka ahaa meesha laga qaaday. 2 Tesaloniika gudaheeda, Bawlos wuxuu kaloo bixiyey barroosinka qaab-dhismeedka Future for America, markii uu tilmaamay in “ninkii dembiga” ee cutubkaas ku jira uu sidoo kale yahay kii lagu metelay boqorka is-sarraysiiyey ee ku xusan Daanyeel cutubka kow iyo tobnaad, aayadda lix iyo soddonaad.

Waa lama huraan ah in la arko in kordhinta aqoonta ee dhaqdhaqaaqa malaa'igta koowaad iyo tan saddexaadba ay si toos ah ugu xidhnayd markhaatifurkii Bawlos ee cutubka labaad ee Tesaloniika. Wakhtiga dhammaadka ee 1798, iyo sidoo kale 1989, kitaabka Daanyeel waa la furay, sidaas darteedna waxaa la bilaabay geeddi-socod imtixaan oo saddex-tallaabo ah. Geeddi-socodka imtixaanku mar walba wuxuu soo saaraa laba qaybood oo caabudayaal ah taariikhda lagu furo kitaabka Daanyeel. Waa lama huraan in qoraallada Bawlos lagu arko xidhiidh la leh kordhinta aqoonta ee wakhtiga dhammaadka, waayo isla cutubkaas ayuu Bawlos kaga digayaa in kuwa aan aqbalin “jacaylka runta,” ay Ilaah ka heli doonaan khiyaano xoog leh. Khiyaanada xoogga leh waa waxa lagu soo dejiyo kuwa sharka leh ee ku xusan Daanyeel cutubka laba iyo tobnaad, kuwaas oo diida kordhinta aqoonta. Labada taariikhoodba, khiyaanada xoogga leh waxa ay si toos ah ugu tilmaamaysaa Adventism-ka.

“Kan waxa ka hooseeya dusha sare arka, oo akhriya qalbiyada dadka oo dhan, wuxuu ka leeyahay kuwii helay iftiin weyn: ‘Iyagu ma dhibtoona mana yaabna sababta xaaladdooda akhlaaqeed iyo ruuxeed.’ Hubaal, jidadkoodii ayay doorteen, naftooduna waxay ku faraxdaa karaahiyadooda. Aniguna waxaan dooran doonaa khiyaanooyinkooda, oo waxaan korkooda ku soo dejin doonaa wixii ay ka cabsanayeen; maxaa yeelay markii aan yeedhay, ciduna iima jawaabin; markii aan hadlayna, ma ay dhegaysan; laakiinse waxay xumaan ku sameeyeen indhahayga hortooda, oo waxay doorteen wixii aanan ku farxin.’ ‘Ilaahna wuxuu u soo diri

doonaa dhalanteed xoog leh, inay rumaystaan beenta,' maxaa yeelay ma ay aqbalin jacaylka runta si ay u badbaadaan,' 'laakiinse waxay ku farxeen xaqdarrada.' Ishacyaah 66:3, 4; 2 Tesaloniika 2:11, 10, 12.”

“Macallinkii samada ayaa weyddiiyey: ‘Waa maxay khiyaano ka xoog badan oo maskaxda marin-habaabin karta intii ay tahay is-yeelyeelka ah inaad ku dhisaysaan aasaaska saxda ah oo Ilaah aqbalayo shuqulladiinna, halka xaqiiqadu tahay inaad waxyaalo badan ku fulinaysaan siyaasad adduuno oo aad dembi kaga galaysaan Rabbiga? Hoogay, waa khiyaano weyn, waana dhalanteed soo jiidasho leh, oo qabsada maskaxda marka dadkii mar runta yaqaanay ay qaabka cibaadada ku khaldaan ruuxeeda iyo xooggeeda; marka ay u maleeyaan inay hodan yihiin, hanti badanna heleen oo aanay waxba u baahnayn, halka xaqiiqadu tahay inay wax walba u baahan yihiin.’”

“Ilaah uma uu beddelmin xaggiisa addoommadiisa aaminka ah ee dharkooda aan wasakhda lahayn ku haya. Laakiin qaar badan ayaa ku qaylinaya, ‘Nabad iyo ammaan,’ halka halaag kedis ahi ku soo degayo iyaga. Haddii aanay jirin toobad dhab ah oo dhammaystiran, haddii aanay dadku qalbiyadooda isu hoosaysiin qirasho, oo aanay runta u aqbalin sida ay Ciise ku tahay, weligood jannada ma geli doonaan. Marka daahirintu ka dhex dhacdo safafkeenna, mar dambe kuma nasan doonno raaxo, innagoo ku faanayna inaynu hodan nahay oo maal ku korodhnay, oo aan waxba u baahnayn.’”

“Yaa si run ah u odhan kara: ‘Dahabkeennii dab baa lagu tijaabiyey; dharkayaguna dunidu kama wasakhayn?’ Waxaan arkay Macallinkayaga oo farta ku fiiqaya dharkii waxa loogu yeedhay xaqnimada. Intuu ka siibay, ayuu qaawiyey wasakhdii hoos taal. Markaasuu igu yidhi: ‘Miyaaadan arkayn sida ay si is-yeelyeel ah ugu qariyeen wasakhdooda iyo qudhunka dabecaddooda? “Sidee bay magaalada aaminka ah u noqotay dhillo!” Gurigii Aabbahay waxaa laga dhigay guri baayacmushtar, meel ay joogitaankii iyo ammaantii rabbaanigu ka tageen! Sababtaas aawadeed waxaa jira tabardarri, xooguna waa maqan yahay.’”

Testimonies, volume 8, 249, 250.

Adventistnimadu waxay ahayd “magaalada aaminka ah” markii ay ku dhawaaqday Qayladii Habeennimo-badhkii sannadkii 1844. Markii la gaadhay 1863, waxay billowday habkii ay ku diidday “aasaasyadii” lagu dhisay iyada oo loo marayo adeegiddii William Miller. Markay bilaabeen inay dhinac dhigaan runihii aasaasiga ahaa, sidaas darteedna ay ugu daboolaan dahabyo been-abuur ah iyo lacag bir ah oo been ah, waxay dhisayeen aasaas cusub. Kuwa bilaabay, fuliyey, welina sii wada hawshaas, waxaa qoraallada Ruuxa Waxsii-sheegidda lagu metelaa inay yihiin “kuwa helay iftiin weyn.”

“Ifiinkii weynaa” ee ay mar lahaan jireen, waxa lagu matalay riyadii Miller sida dahabkii qaaliga ahaa ee sanduuqa ku jiray, kuwaas oo Miller saaray miis yaallay bartamaha qolkiisa, kuwaas oo ka sii iftiimayay “qorraxda.” Qoraalka hadda la soo xigtay Sister White waxay ku aqoonsanaysaa, “kuwa iftiin weyn helay,” laakiin “doortay jidadkooda u gaarka ah.”

Waxay doorteen jid cusub sannadkii 1863. Iyadu waxay leedahay waa “khiyaano soo jiidasho leh, oo qabsata maskaxda marka rag mar ay runta garteen ay ekaanshaha cibaadada ku khaldaan ruuxdeeda iyo xooggeeda; marka ay u maleeyaan inay taajir yihiin, hanti badanna ku koreen oo

aanay waxba u baahnayn, halka dhab ahaantii ay wax walba u baahan yihiin.”

Iyadu waxay tilmaamaysaa xaaladda La’odikiya, taas oo iyada iyo ninkeedu aqoonsadeen inay dhacday sannadkii 1856. Markaas ayaa la tijaabiyey toddoba sannadood, hase yeeshee waxay ku guul-darraysteen imtixaanka sannadkii 1863, waxayna bilaabeen inay dhisaan aasaaska beenta ah ee keena marin-habaabinta xooggan ee ku jirta farriinta digniinta ee Bawlos ee Tesaloniika. Digniinta Bawlos ee Tesaloniika waa barroosin u ah dhaqdhaqaaqa bilowga iyo dhammaadka Adventism-ka labadaba, waxayna si qumman ula jaanqaadaysaa riyadii Miller, taas oo ka hadlaysa bilowga iyo dhammaadka Adventism-ka labadaba. Riyadiisu waxay tilmaamaysaa in marka shaqada soo-celinta dahabkii asalka ahaa ee runta la dhammaystiro, runahaasu ay toban jeer ka sii iftiimi doonaan sidii ay markii ugu horraysay u iftiimeen qayladii Habeenbarka bilowgii Adventism-ka. Sidee bay ku tahay in fahamkii Miller uu maanta uga sii iftiimo wax ka badan markii uu isagu markii ugu horraysay gartay runta?

Waxaa jira runno dhowr ah oo lagu matalay labada jaantus ee quduuska ah ee Haabaquuq cutubka labaad. Runtaas waxaa riyadii Miller lagu matalay sidii jawharado oo ugu dambayntii lagu soo celin doono maalmaha ugu dambeeya, wax yar ka hor Qaylada Saqda Dhexe. Jawharadaha been-abuurka ah ee daaqadda laga bixiyo riyadii Miller waxay matalaan labadaba caqiidooyinka beenta ah ee lagu soo geliyey Adventism-ka si loo abuurdo aasaas been ah, iyo sidoo kale in la qariyo aasaaska runta ah; hase yeeshee waxay kaloo matalaan kuwa diida inay ka tanaasulaan caqiidooyinka beenta ah ee ka kooban aasaaska beenta ah. “Kan joogtada ah” wuxuu ahaa barroosinka qaab-dhismeedkii runta ee William Miller kaas oo dhisay aasaaskii asalka ahaa, maalmaha ugu dambeyana “kan joogtada ah” wuxuu astaan u yahay, ma aha oo keliya heethinnimada, sida uu Miller si sax ah u aqoonsaday, balse sidoo kale waa astaanta fallaagadii soo saartay aasaaska beenta ah.

Kitaabka Quduuska ah, Ruuxa Waxsii-sheegidda, iyo taariikhduba dhammaantood waxay markhaati ka yihiin in qayladii saacadda xukunka ee 1798 ilaa 1844 ay ahayd ku dhawaaqiddii farriintii uu William Miller helay oo soo bandhigay. Taas aawadeed dhaqdhaqaaqaas waxaa loo yaqaan dhaqdhaqaaqa Millerite-ka. Sida macquulka ah, in la diido dhaqdhaqaaqaas waa in la diido iftiinkii la soo saaray 1798, kaas oo Daanyeel u aqoonsaday kordhid aqoon.

Ishacyaah wuxuu ka hadlayaa kuwa sakhraansan oo reer Efrayim ah, wuxuuna kuwaas sakhraansan ku aqoonsanayaa inay yihiin nimanka wax quudhsada ee xukuma dadka Yerusaaalem. Ishacyaah wuxuu caddaynayaa inaanay ku sakhraansanayn khamri macne ahaan ah, balse ay ku sakhraansan yihiin khamri ruuxi ah. Khamriga ruuxiga ah ee Kitaabka Quduuska ah ku jira wuxuu noqon karaa caqiido run ah ama caqiido been ah, iyadoo ku xidhan macnaha guud. Kuwa sakhraansan ee reer Efrayim waxay ku sakhraansan yihiin caqiido been ah, taas oo ah khamriga Baabuloon, sida ay u metesho naagta dhillada ah ee Turos ee ku xusan cutubka toddoba iyo tobnaad ee Muujintii iyo weliba Belshaasaar habeenkiisii u dambeeyey ee damaashaadka.

Ishacyaah wuxuu aqoonsaday saamaynta sarkhaanimada ruuxiga ah ee ku dhacda ragga wax quudhsada ee u taliya dadka Yerusaaalem.

Isku yaabsada, oo la yaaba; qayliya, oo qayliya; way sakhraansan yihiin, laakiinse khamri kuma ay sakhraansana; way lulanayaan, laakiinse cabbid xoog leh kuma ay sakhraansana. Waayo, Rabbigu wuxuu idinku shubay ruux hurdo dheer ah, indhihiinniina wuu xidhay; nebiyadiinna iyo taliyayaashiinnii, wax arkayaashiinna, isagaa daboolay. Oo araggii wax walba wuxuu idiin noqday sidii erayada kitaab la shaabadeeyey, kaas oo ay u dhiibaan mid aqoon leh, iyagoo leh, Fadlan tan akhri; oo isna wuxuu yidhaahdaa, Ma awoodo; waayo, waa la shaabadeeyey. Oo kitaabkii waxaa loo dhiibaa kii aan aqoonta lahayn, iyadoo lagu leeyahay, Fadlan tan akhri; oo isna wuxuu yidhaahdaa, Anigu aqoon ma lihi. Sidaas daraaddeed Rabbigu wuxuu yidhi, Maaddaama dadkanu afkooda iigu soo dhowaadaan, oo bushimahooda igu maamuusaan, laakiinse qalbigooda iga fogeeyeen, oo cabsidooda xaggayga ku saabsan lagu baray amarka dadka, sidaas daraaddeed, bal ogaada, waxaan mar kale dadkan dhexdiisa ka samayn doonaa shuqul yaab leh, kaas oo ah shuqul yaab leh iyo cajib; waayo, xigmaddii nimankooda xigmadda leh way baabbi'i doontaa, oo waxgaradnimadii nimankooda miyirka lehna waa la qarín doonaa. Waxaa iska hoogay kuwa taladooda si qoto dheer uga qariya Rabbiga, oo shuqulladooduna gudcurka ku jiraan, oo yidhaahda, Bal yaa na arka? yaase na garta? Hubaal waxyaalaha aad rogrogatay waxaa loo tixgelin doonaa sidii dhoobadii dheryasameeyaha; waayo, ma shuqulku ma kii sameeyey buu ka odhan doonaa, Ima uu samayn? mise waxa la sameeyey ma kii qaabeeyey buu ka odhan doonaa, Waxgarasho ma uu lahayn? Ishacyaah 29:9–16.

Walaashaa White waxay soo xiganaysaa aayadahan dabadeedna waxay ku dartaa:

“Eray kasta oo tan ku jira waa la oofin doonaa. Waxaa jira kuwo aan qalbigooda isku hoosaysiin Ilaah hortiiisa, oo aan si qumman u socon doonin. Waxay qariyaan ujeeddooyinkooda runta ah, oo waxay sii hayaan wehelnimada malaa’igtii dhacday, tan jecel oo samaysa beenta. Cadowgu wuxuu ruuxiisa saaraa ragga uu u adeegsan karo inay khiyaaneeyaan kuwa qayb ahaan mugdiga ku jira. Qaar baa sii noqonaya kuwo ay mugdigii talinayay huwiyeen, oo runta dhinac u dhigaya iyagoo qaladka dooranaya. Maalintii wax sii sheegiddu tilmaantay way timid. Ciise Masiix lama garto. Ciise Masiix iyaga wuxuu ula yahay sheeko aan run ahayn. Marxaladdan taariikhda dhulka, kuwo badan waxay u dhaqmaan sida niman sakhraansan. ‘Is-hakiyoo yaaba; qayliya oo qayliya; way sakhraansan yihiin, laakiin khamri ma aha; way liicayaan, laakiin cabbid adag ma aha. Waayo, Rabbigu wuxuu idinku shubay ruuxa hurdo weyn, oo indhihiinna wuu xidhay. Nebiyadii iyo taliyayaashiinnii, wax arkayaashii, isagu wuu daboolay.’ Sakhraannimo ruuxi ah ayaa saaran kuwo badan oo u malaynaya inay yihiin dadka la sarraysiin doono. Rumaysadkooda diineed waa sida Qorniinkan lagu matalay. Saamayntiisa hoosteeda, si toos ah uma socon karaan. Jidad qalloocan bay ka sameeyaan hab-socodkooda. Mid dabadeedna mid kale, way ruxmayaan oo hore iyo gadaal u liicayaan. Rabbigu wuxuu ku eegaa naxariis weyn. Jidka runta ma ay aqoon. Waa xeeldheerayaal cilmi ku dhisan oo dhagar maleega, oo kuwii kari lahaa oo ay ahayd inay caawiyaan, sababta oo ah aragti ruuxi ah oo cad, iyaguna waa la khiyaaneeyey, oo waxay taageerayaan hawl shar ah.”

“Horumarrada maalmahan ugu dambeeya dhowaan bay si go’aan leh u caddaan doonaan. Marka khiyaamooyinkan ruuxaaniyiinta ahi loo muujiyo waxa ay dhab ahaan yihiin,—hawlaha qarsoon ee jinniyada sharka leh,—kuwa qayb ka qaatay iyaga waxay noqon doonaan sida

niman miyirkoodii waayay.

“Sidaa darteed Sayidku wuxuu leeyahay, Dadkanu afkooda ayay iigu soo dhowaadaan, bushimahoodana way igu maamuusaan; laakiinse qalbigoodu aad buu iiga fogeeyey, cabsidooda ay iga qabtaanna waxaa lagu baray amarka dadka. Haddaba bal ogaada, waxaan mar kale dadkan dhexdiisa ku samayn doonaa shaqo yaab leh, shaqo yaab leh iyo wax lala yaabo; waayo, xigmadda nimankooda xigmadda leh way baabbi’i doontaa, garashada nimankooda miyirka lehna waa la qarin doonaa. Waxaa iska hoogay kuwa si qoto dheer u doondoona inay taladooda Rabbiga ka qariyaan, oo shuqulladooduna mugdiga ku jiraan, oo yidhaahda, Yaa ina arka? oo yaa ina garanaya? Hubaal waxyaalaha aad rogrogaysaan waxaa loo tixgelin doonaa sida dhoobada dheryasameeyaha; waayo, miyaa wixii la sameeyey ka odhan doonaa kii sameeyey, Isagu ima uu samayn? Mise wixii la qaabeeyey ma ka odhan doonaa kii qaabeeyey, Isagu wax garasho ah ma lahayn?”

“Waxaa la ii soo bandhigay in waaya-aragnimadeenna aynu ku jirnay oo aynu welina la kulmayno isla xaaladdan waxyaalaha ah. Rag helay iftiin weyn iyo mudnaan yaab leh ayaa qaatay erayga hoggaamiyayaal isu haysta kuwo caqli leh, kuwaas oo Rabbigu si weyn u raalli ka noqday oo u barakeeyey, hase yeeshee iyagu iskood ayay gacmaha Ilaah uga baxeen oo isku dhex dhigeen safafka cadowga. Dunida waxaa lagu fatahin doonaa khiyaanooyin qurux-u-eg. Mid ka mid ah maskaxaha aadanaha, isagoo aqbalaya khiyaanooyinkan, ayaa ku hawlgeli doona maskaxo kale oo aadanaha ah, kuwaas oo caddaynta qaaliga ah ee runta Ilaah u rogay been. Nimankan waxaa khiyaanayn doona malaa’igihii dhacay, halka ay ahayd inay u istaagaan sida waardiyayaal aamin ah, iyagoo nafaha ilaalinaya, sida kuwa xisaab bixin doona. Waxay dhigeen hubkii dagaalkooda, oo dheg u dhigeen ruuxyo wax sasaba. Waxay talada Ilaah ka dhigaan wax aan tarin, oo dhinac bay iska dhigaan digniinihiisa iyo canaanihiisa, waxayna si cad ugu jiraan dhinaca Shaydaanka, iyagoo dheg u dhigaya ruuxyo wax sasaba iyo cilmiyo jinniyo.”

“Sakhraanimada ruuxiga ah ayaa hadda ku dul timid dadka aan habboonayn inay u liicliicaan sida niman khamri culus saameyntiisu ku jirto. Dambiyo iyo habacsanaan, khiyaano, dhagar, iyo macaamil aan caddaalad ahayn ayaa dunida buuxiyey, taasoo waafaqsan waxbaridda hoggaamiyihii ku caasiyey barxadaha jannada.

“Taariikhdu way soo noqon doontaa. Waxaan si gaar ah u sheegi kari lahaa waxa mustaqbalka dhow jiri doona, laakiin wakhtigu weli ma iman. Qaababka kuwii dhintay ayaa soo muuqan doona, iyada oo loo marayo xeeladda khiyaanada leh ee Shaydaanka, dad badanna waxay isku xidhi doonaan kan jecel oo sameeya beenta. Waxaan dadkeenna uga digayaa in xataa dhexdeenna qaarkood ay iimaanka ka leexan doonaan, oo dhegaysan doonaan ruuxyo wax khiyaaneeya iyo cilmiyo jinniyo, oo iyaga aawadood runta si xun ayaa looga hadli doonaa.”
Battle Creek Letters, 123–125.

Nebiyaashii oo dhan, oo ay ku jiraan Ishacyaah iyo Walaashii White, waxay tilmaamayaan maalmaha ugu dambeeya. Maalmahan hoggaamiyeyaasha Adventism-ka “si cad ayay dhinaca Shaydaanka uga jiraan, iyagoo dheg u dhigaya ruuxyo wax sasaba iyo waxbaridda jinniyada.” Walaashii White waxay soo bandhigaysaa saadaal markay tidhaahdo, “Marka khiyaamooyinkan ruuxaaniga ah la muujiyo inay yihiin waxa ay dhab ahaan yihiin,—hawlgalka qarsoon ee ruuxyada

sharka ah,—kuwa qayb ka qaatay waxay noqon doonaan sida niman maskaxdoodii lumisay.” Hoggaanka Adventism-ku wuxuu noqon doonaa sida niman maskaxdoodii lumisay, xilliga taariikhda maalmaha ugu dambeeya ee sakhraanimadooda loo muujiyo inay tahay “hawlgalka qarsoon ee ruuxyada sharka ah.”

Waxaa jira furfurid lagu samaynayo hawsha ragga quudhsada ee dadka Yerusaaalem xukuma maalmaha ugu dambeeya. Furfuriddaas waxaa lagu muujiyey riyadii Miller, markii Miller tukaday dabadeedna albaab baa furmay. Waxay dhacdaa wax yar ka hor intuuusan indhihiisa daqiiqad kooban isku qaban, taasoo tilmaamaysa dhammaadka ugu sarreeya ee habka shaabadaynta boqol iyo afartan iyo afar kun. Furitaanka albaabku wuxuu tilmaamayaa isbeddel xagga maamul-xilliyooyinka ah, oo markaas dhaqdhaqaaqa La'odikiya ee malaa'igta saddexaad ugu gudbayo dhaqdhaqaaqa Filadelfiya ee malaa'igta saddexaad.

Qoraalka ku jira Ishacya, waxaa ku jira soo koobid ku saabsan shuqulkii sharka ahaa ee sakhraamiinta reer Efrayim, kuwaas oo ah nimanka “ay ahayd inay u istaagaan sidii waardiyayaal aamin ah.” Soo koobiddu waxaa loo muujiyey sidan: “Hubaal rogrogiddiinna waxyaalaha madax-hoosaysiintoodu waxaa loo qaddarin doonaa sida dhoobada dheryasameeyaha; waayo, shuqulku miyuu ka odhan doonaa kii sameeyey, Ima uu samayn? Mise waxii la sameeyey miyuu ka odhan doonaa kii sameeyey. Waxgarasho ma lahayn?”

Aqoonsiga Miller ee “tan maalinlaha ah,” inay tahay ama diinta heethenimada ama Roomaankii heethenka ahaa, ugu dambayntii waa astaan Shayddaan, waayo Shayddaan iyo Roomaankii heethenka ahaa labadaba waxaa lagu metelaa masduulaagga.

“Sidaas darteed, in kastoo bahalku, marka ugu horraysa, matalo Shaydaanka, haddana, macne labaad ahaan, waa astaan Roomaankii jaahilka ahaa.” The Great Controversy, 439.

Iyadoo ka hadlaysa ragga Yerusaaalem xukuma maalmaha ugu dambeeya, Sister White waxay tiri: “Qaar waxay ku sii dheehmayaan gudcurka jira, oo waxay runta dhinac u dhigayaan khalad. Maalintii wax sii sheegiddu tilmaantay way timid. Ciise Masiix lama fahmin. Ciise Masiix iyaga wuxuu u yahay sheeko mala-awaal ah.” Sannadkii 1901, hoggaamiye ka tirsan Adventism-ka oo ka yimid Jarmalka ayaa bilaabay inuu soo geliyo aragtida beenta ah ee Protestantism-ka riddaysan ee ku saabsan “kan joogtada ah” ee ku jira kitaabka Daanyeel. Aragtidaasu waxay aqoonsanaysaa in “kan joogtada ah” uu matalo shaqada Masiixa ee meesha quduuska ah, ama wax la mid ah fikraddaas. Waxaan leeyahay wax la mid ah, waayo waxaa jiray kala duwanaansho xagga xoogga la saaray beentaas intii lagu jiray taariikhdii ka dambaysay 1901, hase ahaatee aragtiyadaas beenta ah mar walba waxay muujiyaan gunaanad ah in “kan joogtada ah” uu matalo nooc ka mid ah shaqada Masiixa.

Dahabkii ahaa caqiidada “tan maalinlaha ah,” oo Miller u aqoonsaday inuu yahay calaamad Shaydaani ah, wuxuu ku noqday Adventism-ka maalmaha ugu dambeeya calaamad Masiixa. Markii la soo bandhigay 1901, aad bay u yaraayeen kuwii aqbalay aragtida ah in “tan maalinlaha ah” ay ahayd calaamad Masiixa, oo aanay ahayn calaamad Shaydaan; hase yeeshee, marka la gaadhay 1930-meeyadii, dahabkii caqiidada “tan maalinlaha ah,” oo Miller ka soo qoday xididka runta ee laga helay 2 Tesaloniika, cutubka labaad, ayaa la diiday, sida “toddobada goor” ee

Laawiyiintii lix iyo labaatanaad loo diiday 1863. Meel ka mid ah taariikhda u dhexeysa 1863 ilaa 1930-meeyadii Adventism-ku wuxuu beddelay hoggaamiyayaashii, isagoo aan taas garanayn.

“Walaalayaal, waxaan arkayaa khatartiinna, mar kalena waxaan idin weydiinayaa, Kuwa idinka mid ah ee qaldamaa ma sameeyaan dadaal ay ku saxaaan wixii khaldan? Nafu ayaa laga yaabaa inay turunturoodaan iyagoo socda oo mugdi ku jira, maxaa yeelay idinku jidad toosan ugama aydin dhigin cagihinna. Haddii aad ku sugan tihiin jagooyin lagu aamino, si ka sii daran ayaan idiin baryayaa, naftiinna dartood iyo dartii kuwa idiin eegaya sida hageyaal, Ilaah hortiisa uga toobadkeena khalad kasta oo la sameeyey, oo qirta qaladkiinna.”

“Haddaad ku sii adkaysato madax-adaygga qalbiga, oo adigoo kibir iyo is-qummanaysiin awgeed aan qiran khaladaadkaaga, waxaa lagaa tegi doonaa adigoo u nugul jirraadaha Shaydaanka. Haddii, marka Rabbigu kuu muujiyo gefafkaaga, aadan toobad keenin ama aadan qiran, gacantiisa maamulkeedu marar badan ayay dib kuugu soo celin doontaa isla dhulkaas. Waxaa lagaa tegi doonaa inaad samayso qaladaad dabecad la mid ah leh; waxaad sii wadi doontaa inaad xigmad la’aan ahaato, oo waxaad dembiga ugu yeedhi doontaa xaqnimo, xaqnimadana dembi. Tirada badan ee khiyaanooyinka ka hanaqaadi doona maalmahan ugu dambeeya ayaa kugu wareegi doona, oo waxaad beddeli doontaa hoggaamiyayaasha, adigoo ogaanin inaad sidaas samaysay.” Review and Herald, December 16, 1890.

Nimanka quudhsada leh ee dadka Yerusaleem u taliya, kuwaas oo ah niman “jagooyin amaano ah” ku jira, waxay “dembiga ugu yeedhi doonaan xaqnimo, xaqnimadana dembi,” oo “Hubaal rogiddiinna waxyaalaha madax-hoos u dhigaysaan waxaa loo qaddarin doonaa sida dhoobada dheryasameeyaha; waayo, shuqulku miyuu kii sameeyey ka odhan doonaa, Isagu ima uu samayn? mise waxa la sameeyey miyuu kii sameeyey ka odhan doonaa, Isagu waxgarasho ma lahayn?” Kacdoonka sii kordhaya ee afarta jiil ee Adventism-ka dhexdiisa, kuwa ku jira jagooyinka amaana leh waxay beddelaan hoggaamiyayaal, mana ay garanayaan. Ma ay garanayaan, maxaa yeelay si tartiib-tartiib ah oo joogto ah ayay u diideen caddaynta qaladaadkooda. Kacdoonkaas sii kordhaya dhexdiisa “xigmaddii nimankooda xigmadda leh way baabbi’i doontaa, waxgarashadii nimankooda miyirka lehna way qarsoomi doontaa.”

Waxay wax walba rogogayaan, oo dembiga waxay ugu yeedhayaan xaqnimo, xaqnimadana dembi. Astaanta fallaagadan waa caqiidada “the daily,” taas oo Miller u ahayd astaan Shaydaani ah, halka maanta Adventism-ku u aqoonsanayo inay tahay astaan Masiixa. Wixii mar ahaa barroosinkii dhisay qaab-dhismeedka adeegsiyada nebiyadeed ee William Miller, ayaa hadda noqday astaan u ah sakhraanimada nimanka wax quudhsada ee ka taliya dadka Yerusaleem. Astaanta la xidhiidha “the daily,” ee ku jirta kitaabka Daanyeel waxay u iftiintay sida qorraxda markii lagu gartay sanduuqii Miller bilowgii Adventism-ka, laakiin maalmaha ugu dambeeya runtaasu waxay u ifaysaa toban jeer ka sii dhalaal badan, waayo tirada toban waa astaan imtixaan, oo reer binu Israa’iiltii hore imtixaankii tobnad wuxuu ahaa imtixaankii ugu dambeeyey.

Farrisiyiinta casriga ahi waxay “shuqulladii Masiixa” “u nisbeeyeen” “wakiillo shaydaani ah,” iyagoo jaahilnimada u aqoonsaday inay tahay “xoogga quduuska ah ee Ilaah.”

“Farrisiintii waxay ku dembaabeen Ruuxa Quduuska ah. Hibadoodii hadalka waxaa loo adeegsaday in lagu caayo Bixiyihii dunida, malaa’igtii wax qortayna erayadoodii waxay ku qortay buugaagta jannada. Waxay awooddii quduuska ahayd ee Ilaah, oo ka muuqatay shuqulladii Masiixa, u nisbeeyeen quwado shaydaani ah. Ma ay ka baxsan karin shuqulladiisii yaabka badnaa, mana ay u nisbayn karin sababbo dabiici ah, sidaas daraaddeed waxay yidhaahdeen, ‘Kuwanu waa shuqullada Ibliiska.’ Rumaysadla’aan ayay Wiilka Ilaah uga hadleen sidii nin caadi ah. Shuqulladii bogsiinta ee hortooda lagu sameeyey, shuqullo aanu ninna samayn ama samayn karin, waxay ahaayeen muujin xoogga Ilaah; hase yeeshee waxay Masiixa ku eedeeyeen inuu la heshiiyey jahannamo. Iyagoo madax-adayg leh, calool-xun, qalbi bir ah leh, waxay go’aansadeen inay indhahooda ka xidhaan caddayn kasta, sidaasayna ku galeen dembiga aan la cafiyi karin.” Manuscript Releases, volume 4, 360.

Waxaan maqaalka xiga ku sii wadi doonnaa tixgelintayada ku saabsan korodhka aqoonta ee lagu furfuray dhaqdhaqaaqii malaa’igtii kowaad.